

БОРИС АПРИЛОВ

ДВУБОЙ В НЕДЕЛЯ СУТРИНТА
/новела/

Камионът стоварва лед на плочника и се отправя към хотелите. От него се изцежда вода, която потича върху затопления асфалт. Барманът, едро момче с моряшка блуза, застава до блоковете, наблюдава двете жени, които отиват към плажа, и по загара на телата им се мъчи да разбере от колко дни са на море. Чувства желание да им подвикне, но се отказва и се навежда. Спокойно пренася блоковете в бюфета, нарежда ги под тезгяха и ги покрива с брезент, после начупва два от тях и ги хвърля в качето, където киснат напитките. Рано е, ала е горещо и студената преди малко влага, потекла по асфалта, сега се изпарява. На нейното място остава белезникаво петно. Барманът пращи от сила. Кожата му е бронзова и гладка. Той не е на мястото си тук, сред етикетите за бира, ракия, коняк, мастика и плодови сокове. На него по му подхожда да се излежава на пясъка, до бедрата на жените.

Под навеса седят двама чужденци – дебел мъж и дебела жена. Те са ярко бели и горещата светлина, която пада все още полегато върху морето, ги плаши. Един от спасителите на курортния комплекс, изпечен плещест лъохман, е пуснал стотинки в музикбокса и се наслаждава на блуса. Лицето му е замечтано и глупаво. В разгара на сезона то е най-глупаво. Чужденецът става, обляга се на тезгяха и поръчва смес от ягодов сироп с минерална вода за двама.

– Две дебели лилии! – провиква се спасителят и барманът се усмихва.

Чужденецът летува години наред в България и разбира подигравката, но няма желание да вдига скандал. За него спасителят си е спасител, който някои ден може наистина да го измъкне от морето. Освен това изпитва известно чувство за малоценност пред кафявия исполин.

Барманът поднася високите чаши, добавя лед и сламки. Дебелият чужденец плаща и отнася аквариумчетата с плаващите айсберги при жена си. Двамата не бързат да пият, любуват се на леда, вдъхват прохладата му.

– Днес ще бъде един ден!...

Това го казва рибарят. Той прилича на чироз. Лицето му е брадясало, неизмито и сънливо.

– Отрано напече – обляга се на тезгяха той. – Днес какво е, събота?

– Неделя – отвърща барманът.

– Олелей!... Бягай, спасявай се!... Пак ще имаме околийски събор.

– Вече мина първият камион.

– Ще се нагледаме на бели гащи и черни сукмани – обажда се спасителят.

Дебелият чужденец се вслушва внимателно в разговора.

Рибарят е оперетен, не излиза много за риба – предпочита да пие. Той е нещо като „екземпляр“. Чужденците си правят снимки с него, често го прегръщат да запечатат този миг за вечен спомен и когато слагат ръце върху рамото му, долавят ракиения му дъх. Той и местната камила служат само за снимки.

Рибарят отнася ракията си при масата на спасителя и вади цигара. Течността е скъпоценна, трябва да се погълне постепенно. Никой не го е виждал да се храни. Тези, които го познават, все повече се убеждават, че спиртът и алкохолът са храна, която може да осигури живот на организма, стига човек да не ляга до жени и да не върши

физически труд. Рибарят олицетворява пълното равнодушие към света, а спасителят – тъпото щастие.

Дебелият чужденец смуче сиропата през сламката. Минало е времето, когато и той като останалите летовници е смятал, че двамата мъже са романтика. Сега му е известно, че седи срещу два къпа, и се срамува за миналото си, когато също се е снимал с тях и е показвал снимките на приятели в родината.

Най-после рибарят близва ракията и сякаш поема глътка живот.

– Снощи не те видях,

– Не съществуваше възможност – усмихва се загадъчно спасителят. – Бях на затворено място.

– С мадама?

Кафявият полубог не отговаря, но продължава да се усмихва, а това е повече от отговор.

– Пак с оная?

– Първо с оная, после с друга.

Рибарят не се интересува от жени, но със спасителя може да се разговаря само така.

– Днеска ще бъде горещо – това е друга тема на разговор. – Следобед може и да завали, Много рано припича.

– Плажът се напълни отсега.

По главната алея на групи минават летовници. На пясъчния бряг се опъват чадъри. Те са разноцветни, наистина приличат на гъби, и зад тях ярко блестят искрите на морето. Профучават коли. Гумите им съскат върху асфалта, който се топи и миризмата му убива мириса на морето и пясъка.

– Камионите! – провиква се барманът.

– Панаирът започва! – провиква се и спасителят. – Идат!...

– Защо не им забранят? – пита рибарят. – Маскарият плажа.

– Няма да им забранят – провлечено подвиква барманът. – Нарочно ги пращат...

Камиони им дават... Ехаа!...

Той сочи на юг. Там, на пясъчната ивица, се е появила група селяни и селянки. Тъмното петно на групата контрастира с всички весели цветове наоколо,

– Кога са станали, кога са тръгнали! – чуди се рибарят.

– Те стават рано – забелязва спасителят. – Лягат и стават с кокошките.

– Ти от осем ли си на работа?

– Да... Днес няма да има алъш-вериш.

– Оня ден колко извади?

– Четирима.

– Че то нямаше вълнение!

– Нямаше, ама започнаха да им се схващат краката.

– Какво пречи и днеска да им се схващат?

– Не знам – замисля се спасителят, – някой ден като тръгне –върви. Някой ден краката им се схващат много. Не мога да разбера защо. Чудно, как им се вдървяват краката?

– Какво се чудиш? Не ти ли се е случвало?

– Никога.

– На мен ми се е случвало – признава рибарят.

– Ти, както пиеш, можеш да се вдървиш целият.

- Може, ама на суша.
  - Някой ден да вземеш да се окъпеш, разбра ли?
  - Нямам време.
  - А, време! – смее се спасителят. – Не можеш да плуваш!
  - Ухаа!... – обижда се рибарят. – Аз съм се хвърлял на Йордановден за кръста.
- Сега прихва барманът.

Рибарят е много беден. Закърпеният панталон виси окаяно около слабите му крака, които завършват с кокалести пръсти. Моряшката му блуза, като тази на бармана, е мръсна, а широкото ѝ деколте разкрива чак изпъкналите му ключици. Те напомнят за хронически глад и бедняшко епикурейство. Но шапката му е капитанска, винаги чиста, облечена с бял чохъл. Над козирката блестят златната „жаба“ и жълтият шнур, които привличат туристите и обективите на камерите. Лицето му е спокойно и честно, няма следа от гузността върху лицето на бармана, който краде от напитките.

Музикбоксът млъква. Спасителят става, приближава се до автомата и пуца последната си монета. Този път затрещава фокстрот, който сякаш се превръща в марш, специално за посрещането на новите посетители. Те се появяват изведнъж и може да се каже, че поразяват.

Барманът, спасителят и рибарят ококорват очи, не са в състояние да продумат, нито да се засмеят. Те никога не са допускали такова нахалство. Най-напред се окопитва спасителят, слага ръка на лицето си – знак на изненада; през отворените пръсти очите му се смеят. След него идва на себе си барманът. Той полага лакти върху тезгяха, поставя брадичката си върху разтворената като саксия длан и се вглежда в новодошлите.

– Как си ти? – измучава той.

– Село Долна Гнойница ни е на гости! – отвърща спасителят. – Зоопаркът е отворен!...

Мъжът и жената гледат плахо и се стараят да разберат къде са попаднали. Комплексът изобилствува с чудеса, но това какво ли е? Мъжът пристъпя пръв и така трябва да бъде, ако е истински мъж. Той разглежда учудено хубавия навес, наредените маси с плексигласова повърхност, плетените столове, от които лъха лекомислие, дебели бели чужденци, кафявия спасител, шушумигавия рибар. После се обръща и погледът му потъва в хладния хангар на бара. Стотиците бутилки вътре навярно му приличат на бомби, барът на погреб, а барманът му напомня някой разпасан часови, който всеки момент може да му извика: „Стой! Кой там?“ Новодошлият почти се е приготвил да извика: „Свой!“, но се чувства чужд в обстановката, едва ли би посмял да изрече малката думичка. В дясната ръка носи пазарска мрежа, натъпкана с нещо за ядене. Белее се хляб с отчупен краещник. Палтото му е окъсяло, но доченият му панталон е нов, широк, синее се с пресен фабричен цвят и леко мирише на склад. Обущата му са груби. Нито нови, нито стари, те гледат света с тъпите си муцуни и приличат на сиви булдогчета. Лицето на новодошлия е кораво като засъхнала глина. Сламената шапка на главата му е разпрана на две места, потъмняла е от слънцето и времето.

Както се е облегал, барманът го фиксира с мързеливия си поглед и това наистина поражда смут у човека със сламената шапка. Той се обръща и изчаква жената. Двата чувствуват необходимост да бъдат един до друг. Това сякаш усилва сигурността им. Жената едва не хваща ръката му, нещо, което не е правила от години.

– Косваш ли пуловерчето? – пита барманът, без да сваля поглед от лицето на мъжа.

– Какво?

– Не ти ли е топло, казвам... Палто, пуловерче, туй-онуй...

– Шнорхели продават по-долу! – намесва са и рибарят.

Мъжът се изчервява и се усмихва, но усмивката му е лишена от пластичност – къде ще ти се раздвижи това кораво лице...

– Направо от етнографския музей! – хили се спасителят и бегло посочва с глава жената.

Тя е облечена официално, в народна носия, която не блести особено и даже никак, но черните тъкани са чисти, чисти са и белите ръкави, жената стиска в ръката си кърпичка. Не е млада и все пак не може да се каже, че е стара, в нея все още има хляб, ако става дума за копане и друга кърска работа. Лицето ѝ е сухо, но очите са големи и жизнени. Косата ѝ е прибрана под сива забрадка, която убива и последната свежест на лицето.

– Ако търсите да си купите гумени шапки за плаж, магазинът е по-долу.

Спасителят често подхвърли тези фрази на подобни хора, но сега не се чува добре – финалът на фокстрота е динамичен. Във внезапно настъпилата тишина новодошлите изглеждат още по-безпомощни. Мъжът усеща, че е попаднал на чуждо място, и все пак не мисли да се предаде току-туй. Той сяда на един от столовете. Жената остава права до него. Вниманието ѝ е насочено към музикбокса,

– Седни малко – казва мъжът. – Да починем и да продължим надолу.

– Нека тръгнем!

– Седни, седни!

Тя присяда плахо, изпълнена с напрежение.

– Да пием по една лимонада.

– По-добре да вървим.

Барманът предвкусва забавление, хвърля погледи на спасителя, дори му смига.

– Ела тук – подканва той. – Ние сме на самообслужване.

Мъжът оставя мрежата на стола и тръгва към тезгяха. Всичко се развива като в напрегната пиеса, сякаш ей сега ще последва отравянето на героите и финалът. Мъжът със сламената шапка сигурно се е облягал стотици пъти върху тезгяха на селската кръчма, но тук не смее да стори това. Стои прав, съсредоточил вниманието си в движенията на бармана. Оня поема две високи чаши, поставя ги пред клиента, връща се, измъква от леда бутилка ягодов сироп, отлива от него в чашите, връща бутилката на мястото ѝ, отново бръква в ледената каша, този път измъква две бутилки с газирана вода, пълни чашите, донася бучки лед, пуца ги в шипящата вода и накрая залепва по една сламка върху чашите. Жената със забрадката е примряла пред неизвестното, което може да се случи.

– Четирийсет стотинки! – изговаря небрежно барманът.

Мъжът си отдъхва: „Не било толкова страшно.“ Плаща, понася чашите към масата. Когато се обръща, съглежда чужденците. Лицата им са топли, очите искат да му разкажат някои неща, съзаклятничат с неговите очи, едва забележимо сочат своите чаши на масата, напълнени със същата течност. Чужденката демонстративно отвива хартиятката, докато мъжът с гола сламка в ръка бърка сиропа, налапва края ѝ, смуче.

Умът на селянина работи бързо. И все пак той не разбира защо трябва да се пие с пръчки и защо са необходими тези „гяволии“.

Поставя чашите на масата и се обляга на стола. Едва сега усеща колко е удобен този стол и започва да се убеждава, че всичко, което го заобикаля тук, не е измислено току-тъй – сянката, масите, плетените столове, бучките лед в сиропа и може би... пръчките. Дебелите му пръсти непохватно започват да разгъват хартиятката. Обикновена сламка от ръжен клас. Изненадан е и допуска, че са му направили шега, но пак извъръща глава, поглежда сламките на чужденците и се успокоява. Чужденците успяват да му кимнат още веднъж.

Търпението на сеирджиите се изчерпа.

– Да не започнеш да правиш сапунени мехури! – казва спасителят и под масата сритва крака на рибаря. – Не се духа, а се смуче!

Жената седи като гипсирана, но мъжът отвива и втората сламка. Двамата започват да бъркат сиропа. Ледените късчета чаткат по стените на чашите – пеят.

Спасителят и барманът са разочаровани. Нищо не излиза. Никакъв спектакъл.

– На плаж ли сте тръгнали? – пита барманът.

– А, не – да поразгледаме,

– Какво да поразгледате? – пита спасителят.

– Ами всички тия работи. Чували сме, та да ги видим.

– Хубаво!... Да ви се нарадваме.

– Защо, забранено ли е?

– Не бе, не е забранено. Гледайте! Сега му е времето. Паднало ви – гледайте!... Зяпайте! А работата кой ще я върши? Баш сега – в сезона... На народа му трябва хляб, ей!

– Ние си свършихме работата. Прибрахме хляба. Сега чакаме гроздето.

– Вестниците по цял ден пишат за вас – намесва се барманът. – Не проявявате съзнание.

– Така ли пишат вестниците? – смива рибарят.

Сега той е по-добър. В дъното на чашата са останали последните капки.

– И много малко поливате – продължава да иронизира спасителят. – На колко си години?

– Петдесет.

– Тъкмо за работа – той става и се приближава до него. – Да видим прасенцата.

– Какви прасенца?

– Мускулите, викам, как са...

Спасителят опипва ръката над лакътя му.

– Има, има прасенце. Добре си, ама виж тук какво става! – той свива ръка и показва топчестия си мускул, а след това го раздвижва. – Подай ми ръката!...

– Защо?

– Все едно че правим здрасти.

Мъжът със сламената шапка се усмихва, изчервява се и макар че очаква някоя шмекерия, приема подадената му ръка. Спасителят я обхваща като за ръкуване.

– Охо-хоо, виж ти!... Да бяхме направили един мач, а?

– Какво?

– Да ти демонстрирам нещо, викам... Да отнесеш нещо интересно на село. Като те питат, да кажеш, че си го купил от Бако.

– Какъв бако?

– Аз съм Бако. Тъй ми викат.

Спасителят избутва чашите и се намества на стола срещу селянина.

– Сложи реката!... Като мен.

– Остави сега...

– Не бой се бе, ей така я сложи.

– Остави, другарю! Какво ще правим?

– Да видим колко ще ми издържиш – той взима ръката му и я поставя на масата.

— Не си трениран, но ще се опиташ да издържиш няколко секунди. Подгъни я! А така! Да стиснем китките! Двете ръце да образуват прав ъгъл... Ти натискаш наляво и аз наляво, да видим кой ще победи.

Лицето на селянката е преbledняло. Барманът отдавна е излязъл от бюфета и е застанал до тях. Рибарят е взел чашата си в ръка и също се е приближил. Дебелите чужденци изглеждат равнодушни към цялата работа, но са се понавели напред и са доволни, че мигат да виждат добре.

– Намислил е някоя весела работа – казва селянинът, а лицето му е зачервено и съзнанието му е нащрек. – Какво искаш?

– Натискай!... Като мен, като мен натискай!... Точно тъй! Добре. Внимавай сега!... Охоо, виж ти!

Вече не може да се шегува. Всеки опит да се засмее води до отпусчане, до риск. Лицето и торсът му се овлажняват, сега атлетът наистина е като изкован от метал. Той наблюдава черната окосмена ръка, която стиска неговата, и се чуди откъде блика стоманената ѝ устойчивост, спокойствието ѝ. Всичко в тази ръка е толкова скромно: окъселият ръкав, грубият пигмент, малката драскотина, пресичаща напрегнатите жили... Жилите!... Изглежда, че вършат главната работа – кабели, изпълнени до спукване от здравите сокове на чернозема.

Минават много секунди и започва да се върти дългата втора минута. Влагата по тялото на атлета спасител набъбва и потича по кожата. Лицето на мъжа със сламената шапка е учудено и наивно, по него е изписано нещо като извинение, готовност да се предаде. Като се съпротивлява с ръката си, той оглежда лицата на наблюдателите и не може да разбере какво толкова е приковало вниманието им, какво интересно има в това стоене и държане на ръцете. Не прави опит да мине в нападение. Увлечен от играта, той вече се стареа да не отстъпи и смешното е, че му се отдава – ръката и тялото се съпротивляват спокойно, това е като са придържаш натоварена кола, докато сменят счупената колело. Ако е въпрос до мъка, тя се чувства повече в ръката на това младоче, което кой знае по какви причини държи да победи. Разглежда го и се пита има ли, или няма двайсет и пет години. Никога не е успявал да налучка годините на гражданите. Те са готови винаги да те изненадат.

– Три минути! – осведомява ги барманът, който от време на време поглежда часовника. – Бако, ще видиш зор!

Бако не може да говори, не може да приложи и тактика. Няколко пъти се опитва да отпусне и подведе, да даде привиден аванс, нещо, за което веднага биха се хванали други, но този дори и не мисли да мине в настъпление, само стиска.

С особено внимание следи състезанието дебелият бял чужденец. Той знае, че ще победи младият, това е обяснимо и теоретически, възрастта може да окаже съпротива до известно време, след това се намесва умората, похабеният от годините мотор отказва да работи прецизно, младостта надделява. Той е учуден, че мъжът със сламената шапка продължава да се държи. Това го радва и чувствава, че дебелата бяла жена до него също ликува и че ако случайно настъпи обрат в полза на селянина, двамата ще бъдат извънредно доволни. Наблюдава двете ръце. От погледа му не

избягва примирението на едната и хитростта на тренираната ръка, която дебне добре; секунда ѝ е достатъчна, леко отпусчане, разсейване и – край!

– Bravo, чичко! – извиква барманът. – Издържа му четири минути!

– Бива го, а! – чуди се рибаря. – Издържа му,

– Издържа! – съгласява се неочаквано спасителят и се изправя пред учудените погледи на всички. – Издържа ми!

– Прекъсваш! – чуди се рибарят.

– Защо се отказваш? – недоумява барманът.

– Започва работното ми време.

– А! – кипи барманът. – Защо не го катурна?

– Няма значение. Искан да проверя дали ще ми издържи – той раздвижи пръсти, – Експеримент бе, не разбираш ли?

– Разбирам – отвърща барманът и поглежда към селянина. – Как е, чичко? Бакото е здравеняк, нали?

– Здравно момче! – искрено се възхищава селянинът. – Здравно пипа. Якичък!... Bravo!

Спасителят се затичва по плажа, сякаш ей сега някой ще отмъкне книгата за разписване и ще го уволни за закъснението. Барманът влиза в своя арсенал от стъкла, течности и етикети. Рибарят брои стотинките си и се кани де поръча още една. Дебелият чувдинец смига на дебелията чужденка, продумва нещо, но не може да се разбере какво.

Селянинът поема високата чаша с ледения сироп.

– Да прием, че да вървим.

– Да търсим нашите – отвърща селянката.

Двамата пият направо от чашите, както са пили цял живот. След това се изправят, сбогват се и поемат по асфалта. Кой знае защо, жената този път не иска да изостава, избързва до него – може би изпитва гордост да върви до такъв мъж.